

תפוסת עין משפט

עֵין מִשְׁפֵּט נר מצוה

נח א ב ג ד ה מ"י פ"ח הלכות לולב הלכה ב סמג עשין מד:

נש ו מ"י פ"י מהלכות

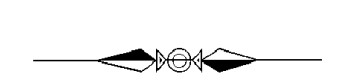
מעשר הלכה יא:

פ ז ח מ"י פ"ח מהלכו' לולב הלכה ב:

פא ט י ב מ"י פ"ח מהלכות לולב הלכה ז סמג עשין מד טוש"ע א"ח ס' תרומת טעף ט:

פב פ מ"י שם טוש"ע שם טעף ז:

פג מ מ"י שם טוש"ע שם טעף ח:

רבינו חננאל

לחם לחם מצסה של מעשר שני [מה עיסה של מעש"ש לא שנאמר עריסותיכם אף מצת מעשר שני לא. לימא מסייע ליה עיסת מעשר שני פטורה מן החלה וחכמים אומרים חייבת בחלה וכי היכי דפליגי בעיסה הכי נמי פליגי במצה ובאתרוג. ודחינן דלמא שאני עיסה דכתיב תרי זימני עריסותיכם אבל הני לא. אתרוג של תרומה טמאה פסול לפי שאין בו היתר אכילה ושל תרומה טהורה לא יטול פליגי בה ר' אמר ור' אסי חד אמר מפני שמכשירה כלומר משוי לה מנא וחד אמר מפני שמפסידה בשימוש הידים. איכא בינייהו כגון שקרא עליה שם תרומה חוץ מקליפתה מ"ד מפני שמפסידה בשימוש הידים הנה קליפה הפנימית אינה נפסדת וכשר ומ"ד מפני שמכשירה הרי מכשירה (פ' ופסול ואם נטל כשר. ושל דמאי ב"ה מכשרין דאית ביה היתר אכילה דאי בעי מפקר להו לנכסיה והוי עני וחזי ליה דתנן מאכילין את העניים דמאי ואת אכסניא [דמאי] ושל מעשר שני בירושלים לא יטול למ"ד שמכשירה הרי מכשירה למ"ד שמפסידה הרי מפסידה ואם נטל כשר למ"ד לפי שאין לו בה היתר אכילה דברי הכל היא למ"ד לפי שאין לו בה דין ממוין רבנן היא: מתני' עלתה חזוית על רובו פסול. אוקימנא בין במקום אחד בין במקומות הרבה אם תצטרף מכל מקומות שיש בו החזויות נמצאו רוב אתרוג חזית ופסול. עלתה חזוית על מיעוטו כשר ואוקימנא במקום אחד אבל בב' ובג' מקומות הוה ליה כמנומר ופסול ובחוטמו אפי' לא עלתה בו חזוית אלא במשהו פסול. גיטלה פטמתו. חוטמו של אתרוג ושושנתו דגרסינן בירושלמי פיקא צ נקלף. אוקימנא בשנקלף כולו כלומר נפשטה קליפתה החיצונה כולו פסול אבל נקלף מקצתו ונשתתיר מקצתו כשר כדרבא דאמר רבא האי אתרוג דאגליד כאהינא סומקא. פי' האתרוג שנקלף

חשק שלמה על ר"ח (א) הלשון אינו מדויקד ואולי דר"ל דפסול מליטול למתלה. (ב) בירושלמי אימא תמן אמרין ששנתו ור' יתחק ב"ר חבבא אמר פיקא ודברי רבינו ע"י.

לה:

לולב הגזול

פרק שלישי

סוכה

והיה באבֿלָבֿב. גצי חלה כתיב: היא היא. ודאי מסייע ליה ומאי לימא: א"א. ודאי זהא מסייעא ולימא דקאמרינן אסייעתא דאתרוג ומנה קאמר והכי קאמר לימא מסייע לרצי אסי צבולוהו דמדצהא פליגי צאתרוג ומנה נמי פליגי דהא חד טעמא הוא דהתם נמי לכס

כתיב ומנה נמי מחלה ילפא: או דלמא שאני עיסה. זהא הוא דקאמר ר"מ פטורה דכתיב מיעוטא יתירא אצל צמד מיעוטא לא נפקא לן דכיון דמשמרי לאכילה אע"ג דלית זה דין ממון לכס קרינא ציה: שמכשירה. לקבל טומאה דאמרינן צמתני' (דף מצב) מקצלת אשה מיד צנה ומיד צעלה ומחורת למיס צצצת שהיו שורין האגודה צצצת^[א] כדי שלא ייצשו וכשנוגעים צאתרוג הוכשר לטומאה דכתיב (ויקרא יא) וכי יתן מים על זרע ואסור לגרום טומאה לתרומה דכתיב (במדבר יח) משמרת תרומתי^[ב] אמר רחמנא עשה לה שימור: שמפסידה. קליפתה החלונה נמאסת צמשמוש הידים ואסור להפסיד תרומה דכפרישית: הרי יש בה היתר אביֿהֿ. לכהן וישראל נמי נפיק צה אס לקחה מכהן הואיל ויכול להאכילה לצן צמו כהן אצל פדיון חין לה להיות ניתרת לאכילת ישראל והאומר כן רשע הוא: הרי יש בה דין ממוין. כהן מקדש צה את האשה וישראל נמי אס נתנה לו הכהן מקדש צה את האשה ומוכרה לכהנים והדמים שלו: צ'של דמאי. לקחס מעס הארץ וסתם פירותיהן ספק חין מעושרין: מאי טעמייהו דב"ה. הא לית צה היתר אכילה: וחזי ליה. דרוצ עמי הארץ מעשרין ק^א וחומרא צעלמא הוא שהעמידו צספק טצל וגצי עניים ואכסניא לא העמידו דצריהם: אכסניא. חילותיו של מלך ומטיל מזונותיהן על צני המדינה: הרי מכשירה. ומעשר שני צעי שימור דקודש איקרי דכתיב (ויקרא כו) וכל מעשר הארץ וגו'^[א]: צמ"ד. צערלה לפי שאין צה היתר אכילה אצל אי הוה צה היתר אכילה הוה מתכשרא ואפילו לית צה דין ממון הא יש צו נמי היתר אכילה ומתני' דתני כשר דצרי הכל היא ואפילו לר"מ דאמר מעשר שני ממון גצוה הוא מיתוקמא דהא צהא דין ממון לא צעינ דכיון דאכיל לה לכס קרינא ציה: ובמ"ד. צערלה לפי שאין צה דין ממון דאי נמי הוה צה היתר אכילה הוה פסיל לה משום דלימיה ממון לשאר הנאות כגון מעשר שני צירושלים לר"מ: מתניתין רבנן היא. דאמרי מעשר^[א] ממון הדיוט הוא ולא ר"מ דאילו לר"מ פסול: ד"ג אלא אי אתמר אסיפא אתמר: ובחוממו. צעוצי גצוה שמשפע משס ויורד לצד ראשו:

אפיֿלו בֿץ שהוא פסול. שגראה שם לעניים יותר משאר מקומות שצו שצאותו עוצי אדם נותן עיניו: תני רבי יצחק בר אבֿעזר גטֿלה בוכנתו. צמתנימיה הוה תני להאי נטלה פטמתו צוכנתו לפי שהוא חד ועשוי כמין צוכנא זה לשון מורי הזקן רצינו יעקב אצל רצינו יתחק הלוי היה מפרש פטמתו ועוקטו שניהם צונצ עוקטו שניטל העץ מה שחון לגומא שצאתרוג כשר פטמתו שנתלש העוקץ מתוך האתרוג וחסרו לפיכך פסול והיינו דתני רצי יתחק צר אלעזר נטלה צוכנתו מה שוכנץ נהפך לאדמומית כדרך כל הנקלפים צפירות: צכולה

אתרוג צתפיסת הצית צסוף יש נותלין (ב"ב דף קלו: ושם) אצל גצי מנה כשאכל ממנה כמה זיתים אס יש משלו כזית יאל ומאי טעמא נמי ניתא דעיסה של טצל חייצת צחלה דמוכתה צירושלמי דדמאי פרק חמישי^[א] דתניא הרואה להפריש תרומה ותרומת מעשר וחלה כחת וצודאי איירי מדזקוק להפריש תרומה גדולה ולא פטרינן ליה מדכתיב עריסותיכם דמיירי צשיש שס חמשת רצעים צלא חלקו של כהן (אע"ג.^[א]) דצפרק ראשית הגז (חולין דף קלה:) ילפינן עיסה דשותפין:

דכתיב עריסותיכם תרי זימני.

אע"ג דתרוייהו דרשינן צמנחות פרק ר' ישמעאל (דף סו.^[א]) למעוטי עיסת נכרי ועיסת הקדש ועוד דריש ליה צפרק ראשית הגז (חולין דף קלה:) לכדי עריסותיכם כשיעור עיסת מדצר הכא דחוי צעלמא הוא: **מפני** שמכשירה. שהלולב כמו שהוא אגוד נותנין אותו צמים כדי שלא יכמוש כדתנן צפירקין (דף מצב) ומחזירו למיס וכשנוטלו נוטפין מימיו על האתרוג והוה מצי למימר איכא צינייהו שכצר הוכשר:

דאי בעי מפקר נכסיה. לא הוה צריך להאי טעמא אלא משום דיש צו היתר אכילה לעני כמו לישראל דנפיק צשל תרומה דחוי לכהן ודכוותה צפרק מפנין (שבת דף קכו: ושם) תרומה ודמאי פריך צגמ' דמאי הא לא חזי ליה ומשני כיון דאי צעי מפקר לנכסיה והוה מצי למימר הואיל וחזי לעני כי היכי דשרי התם תרומה ציד ישראל הואיל וחזיא לכהן וצהיהא דפרק צכל מערצין (עירובין דף לא.) דתנן מערצין צדמאי ומפרש צגמרא משום דאי צעי מפקר נכסיה התם ניתא דאינטריין להווא טעמא ליצצה אפילו כסומכוס^[א] דפליג על ישראל צתרומה וזהא לא פליג:

מאכילין את העניים דמאי ואת האכסנאים

משנה צפרק ג' דדמאי ופליגי צגמ' צירושלמי^[א] דרצי יונה אמר צעניים חצרים וצאכסניא כרצי יהושע דמפרש^[א] התם שהס ישראל ור' יוסי אמר צעניים עמי הארץ היא וצאכסניא נכרי: **ואמר** רב הונא תנא ב"ש אומרים אין מאכילין וסתם מתני' צמס' דמאי דמאכילין ותימה מאי קמ"ל רצ הונא צמאי דצ"ש פליגי ואיכא לשנויי הכא דמשני פ' צתרא דיצנות (דף קצב) דתנן ומשיאין על פי צת קול אמר רצה צר שמואל צגמרא צ"ש אומרים אין משיאין וצ"ה אומרים משיאין ופריך מאי קמ"ל ומשני דהא קמ"ל דאי משכחת סתמא דתניא אין משיאין צ"ש היא ולא סמכינן עלה:

עלתה חזוית על רובו. צירושל'^[א]

משמע קצת דצי"ט [ראשון^[א] דזוקא מיפסל כדפרישית צריש פירקין^[א]: **גטילה** בוכנתו. צמתני' פי' צקונטרס צשס ר' יעקב הזקן ניטלה פטמתו ראש האתרוג ודוגמתו הפיטמא של רמון וכאן פי' צקונטרס דר' יתחק כן אלעזר קרי צמתני' להאי פטמתו צוכנתו לפי שהוא חד ועשוי כמו צוכנא וצסס רצו רצינו יתחק הלוי פירש דפטמתו ועוקטו שניהם צונצ עוקטו שניטל העץ מה שחון לגומא

צר אלעזר נטלה צוכנתו מה שוכנץ צחון האתרוג כצוכנא הנכנס ומכה צאסימא ולשון רצינו יעקב נראה לי שלא מצינו צכל מקוס פטמא עוקץ^[א]: האי אתרוג דאגליד. נקלף: באהינא סומקא. תמרה אדומה ואף זה לאחר שנקלף נהפך לאדמומית כדרך כל הנקלפים צפירות:

והיה באבֿלָבֿב. גצי חלה כתיב: היא היא. ודאי מסייע ליה ומאי לימא: א"א. ודאי זהא מסייעא ולימא דקאמרינן אסייעתא דאתרוג ומנה קאמר והכי קאמר לימא מסייע לרצי אסי צבולוהו דמדצהא פליגי צאתרוג ומנה נמי פליגי דהא חד טעמא הוא דהתם נמי לכס

מסורת הש"ס עם חוספות

א) פסחים לת. [סנהדרין קיב:], (ב) דמאי פ"ג מ"א צרכות מו. שצח קכו: עירובין יז: לא. פסחים לה: ג) [לעיל דף לג.], (ד) בכורות לד., (ה) שבת דף כג., ו) קידושין דף נג., ז) ה"ב, ח) ושם ד"ה חד, ט) עירובין כו: , י) ה"א, (כ) ה"ו, (ל) כט: ד"ה קפסיק.

הגהות הב"ח

א) גמ' ושלשה מקומות כשר אמר רבא כל"ל ותיבת ליה נמחק:

גליון הש"ס

[מכת"י גמרא צמ"ד צפי שאין בה דין ממוין הא מני רבנן היא. ע' קידושין דף נז ע"צ: גמ' אר"ח דבר זה וכו'. כעין זה לעיל דף לג ע"א:

תורה אור השלם

א) והיה באבֿלָבֿב מלָחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוֹ תְּרִימוֹהָ לִיָּי: [במדבר מו, יט]

ב) ראשית עֶרְסוֹתֶיכֶם חֲלֶה תְּרִימוֹ תְּרוּמוֹהָ פְּתוּרוֹת גֶּרֶן בֵּין תְּרִימוֹ אֲתוֹה: [במדבר מו, כ]

ג) מִראשית עֶרְסוֹתֶיכֶם תִּתְּנוּ לַיָּי תְּרוּמוֹהָ לְדִרְתֵיכֶם: [במדבר מו, כא]

ליקוטי רש"י

תרי זימני. אצל התם לכס למעוטי שאול וגזול אצל אתרוג של מעשר שני האי דלמיהיצי ליה לאכילה נפיק ציה ואפילו לר"מ [פסחים לח.]. **מאכילין** צעניים דמאי. לא אסרוהו עליהם מפני שצריכים לחזר על פחת ע"ה וסמכו על שרצו עמי הארץ מעשרין [שבת קכו:]. **אכסניא**. חיל של מלך שמתיל על צני העיר לזוגס צצונס ממלחמתו והרי הס כעניים לפי שהס שלא מתקומס [ברכות מז.]. חיל הציא למלך ישראל להלחם על אויביהם וישראלים הס. דמאי. ספק מעושר ספק אינו מעושר דרוצ עמי הארץ מעשרין כן וחומרא דרצנן היא וגצי חק אקילו רצנן [עירובין יז.]. **רבינו**. רצ [לעיל לג.].

הגהות וצינונים

א) נדצ"ל **במים** ותיבת "בישבתי" הוא ט"ס וכן משמע בתוס' ד"ה מפני ועי' ערל"ג: צ] [דיבור זה שייך למשנה דלעיל לד ע"ב] (גליון): ג] צ"ל מעשר שני (בארות המיס): ז] צ"ל פטמא ועוקץ במקום אחד (מתנה אפרים): ה] בדפד"ר איתא ועוד דבפרק וכו' וכתב מהר"ם שזה ט"ס, ועי"ש בהגהות והערות בשם הגנזי יוסף דצ"ל "ועוד", ובכפוז"ת מקיים הגי' **אע"י**: ו] צ"ל **דמפרש** (בארות המיס): ו] [שייך לעיל במשנה לד ע"ב] (גליון): ס] כן הגיה המהר"ם: